धर्मशास्त्र

अ. नं. २

३२८स्मृ : ९

बृहस्पति स्मृति

धर्मशास्त्र

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

॥श्रीगणेशाय नमः॥ बृहस्पतिकृतं पुण्यं प्रवक्ष्यामि विशेषतः॥ यत्र कृत्वा तु नरो राजा स
र्वपापैः प्रमुच्यते॥१॥ हष्ठ ---- राजा समासवरदत्तिणेः॥ भगवन् ज्ञानिनां श्रेष्ठ पर्यपृ
छन् बृहस्पतिं॥२॥ भगवन् केन दानेन सर्वतः सुखमेधते॥ पद्स्त्त्ययम महार्थं च तन्मे ब्रूहि पिता
महः॥३॥ एवमिंद्रेण पृष्टोसौ देवदेवपुरोहितः॥ वाचस्पतिर्महातेजा बृहस्पतिरुवाच ह॥४॥
स्वागतेनाभ्ययः प्रीताभ्यासनेन शतक्रतु[illegible]स्तु पादशौचेन ऋत्वाद्येन प्रजापतिः॥५
पादशौचं तथाभ्यंगं दीपमन्नं प्रतिश्रयं॥ [illegible]तिस्रस्मात्तनोपसर्पंति त्तेयमं॥६॥ सुव
र्णदानं गोदानं भूमिदानं च वासवः॥ एतान्प्रयच्छमानो हि सर्वपापैः प्रमुच्यते॥७॥ अग्नेर
पत्यं प्रथमं सुवर्णं भूर्वैष्णवी सूर्यसुताश्च गावः॥ लोकास्त्रयस्तेन भवंति दत्ता यः कांचनं गां
च महीं च दद्यात्॥८॥ सर्वेषामेव दानानां एकं जन्मानुगं फलं॥ हाटकं क्षितिगौरीणां स१

२१

बृहस्प॰ १ हजन्मानुगंफलं॥ ९॥ यःकश्चित्कुरुतेपापंपुरुषोवृत्तिकर्षितः॥ अपिगोचर्ममात्रेणभूमिदाने
नशुध्यति॥ १०॥ निःशंकंचरतेयत्रगस्त्वामेकोत्तरंशतं॥ गोचर्मइतितद्भूयात्तत्त्वर्षिभिःपरिकी
र्त्तितं॥ ११॥ दशहस्तेनदंडेनत्रिंशद्दंडानुवर्तनं॥ दशतान्येवगोचर्मब्राह्मणेभ्योददातियः॥ १२
धनुर्भिर्भ्रमतेयत्रत्वक्षारुषोर्दरपूरितं॥ तं[illegible]दिशानीयात्राजहस्तःसञ्चरते॥ १३॥ वि
प्रायदद्यात्स्वगुणान्वितायतपोभिमुक्ता[illegible]द्वियाय॥ यावन्महीतिष्ठतिसागरांतता
वत्तपस्तस्यभवेनतुल्यः॥ १४॥ यथाप्सुपति[illegible]तैलबिंदुर्विसर्पति॥ एवंभूमिकृतंदानंस
स्येसस्येप्ररोहति॥ १५॥ फालकृष्टांमहीदद्यात्सबीजांसस्यमालिनीं॥ यावत्सूर्यकृतान्
लोकान्तावत्स्वर्गेमहीयते॥ १६॥ रत्नैर्भिःसंततांभूमिंत्रिग्रहीर्भिर्यवशालिभिः॥ योददातिस १४७
दस्वालनस्यप्रच्यवतेदिवः॥ १७॥ यथागोभरतेवत्संक्षीरिणीक्षीरमुत्सृजेत्॥ एवंदत्तासह

2A

स्यात्तु भूमिर्भरति भूमिदं ॥१८॥ शंखं भद्रासनं छत्रं गजाश्ववरवाहनं ॥ भूमिदानस्य चिह्नानि फ
लमेतत्पुरंदर ॥१९॥ आदित्यो वरुणो विष्णुर्ब्रह्मा सोमो हुताशनः ॥ शूलपाणिश्च भगवान् अ
भिनंदंति भूमिदं ॥२०॥ सोवर्णा यत्र प्रासादा वसोर्धारा सकामदाः ॥ गंधर्वाप्सरसो यत्र तत्र तिष्ठ
ति भूमिदः ॥ आस्फोटयंति पितरो नर्तयंति पितामहाः ॥ भूमिदाता कुले जातो यो नः संता
रयिष्यति ॥२२॥ सगरस्य दिलीपस्य ययातेर्नहुषस्य च ॥ अन्येषां च नरेंद्राणां त्यक्ता भूमिं दिवं ग
ताः ॥२३॥ बहुभिर्वसुधा भुक्ता राजभिः सगरादिभिः ॥ यस्य यस्य यदा भूमिस्तस्य तस्य तदा
फलं ॥२४॥ षडशीति सहस्राणि योजनानां वसुंधरा ॥ स्वधोपदत्ता तु राजेंद्र सर्वकामप्रदायि
नी ॥२५॥ भूमिं यः प्रतिगृह्णाति भूमिं यस्तु प्रयच्छति ॥ द्वावेतौ पुण्यकर्माणौ नियतं स्वर्गगामि
नौ ॥२६॥ हरस्तु हारयन् भूमिं मंदबुद्धिस्तमोवृतः ॥ स बद्धो वारुणैः पाशैस्तिर्यग्योनिषु जाय

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

३

बृहस्प॰ तो॥२७॥स्वदत्तांपरदत्तांवायोहरेच्चवसुंधरां॥षष्टिवर्षसहस्राणिविष्टायांजायतेकृमिः॥२८॥पूर्व
२ दत्तांद्विजातिभ्योयस्मरेद्दैवातकृतां॥महान्मतिमतांश्रेष्ठोदानात्श्रेयोनुपालनं॥२९॥यो
नीहदत्तानिपुरानरेंद्रैर्द्धर्मार्थकामानियशस्कराणि॥निर्माल्यवच्चप्रतिपादितानिकोना
मसाधुःपुनराददहीनः॥३०॥षष्टिवर्षसहस्राणिस्वर्गेतिष्ठतिभूमिदः॥आछेत्ताचानुमंताचता
वेवनकंव्रजेत॥३१॥विध्याटवीपुतोयासुशुष्ककोटरवासितः॥कृष्णसर्पाभिजायंतेब्रह्म
हेयापहारकाः॥३२॥ब्रह्मस्वरसतुष्टानिवा[illegible]युधानिच॥युद्धकालेविशीर्यंतेशाक्रया
येततवोयथा॥३३॥ब्रह्मस्वेनमतिंकुर्यात्प्राणैःकंठगतैरपि॥अग्निदग्धःप्ररोहंतिब्रह्म
दग्धंनरोहन्ति॥३४॥छिन्नंरोहतिशस्त्रेणदग्धंरोहतिवह्निना॥विप्रमन्युप्रदग्धस्यरोहणे १४८
नैवदृश्यते॥३५॥नविषंविषमित्याहुर्ब्रह्मस्वंविषमुच्यते॥विषमेकाकिनंहंतिब्रह्मस्वंपुत्र

3A

पौंड्रकं ॥ ४६॥ लोहचूर्णमश्मचूर्णं वा विषं वा जरयेन्नरः ॥ ब्रह्मस्वं त्रिषु लोकेषु कः पुमान् जरयिष्य
ति ॥ ४७॥ देवस्वं ब्राह्मणस्वं च लोभान्मोहाच्चि नाश्चियः ॥ स पापात्मा परे लोके ग[illegible]ोच्छिष्टेन जीव
ती ॥ ४८॥ पंचस्वर्णहते हंता दश्रा हंता गवानते ॥ सतमश्वान्त तेऽहंता तेहंता पुरुषोमते ॥ ४९॥ हं
ति जातानुजातांश्च हिरण्यार्थेनृतं वदेत् ॥ [illegible]न्तेहंति मास्म भूम्यन्तं वदी ॥ ५०॥ सहस्र
संमिता धेनुरनड्वाह्दशधेनवः ॥ दशानड्वा[illegible]दशयानसमो हयः ॥ ५१॥ दशहयसमो
नागो दशनागसमः क्रतुः ॥ दशक्रतुसमा [illegible] भूमिदानं ततोधिकं ॥ ५२॥ भूमिदानात्परं
नास्ति विद्यादानं ततोधिकं ॥ श्रोत्रियाय कु[illegible]नापसव्रतायतस्विने ॥ ५३॥ व्रतस्थिताय
तुष्टाय वेदपारगधर्मिणे ॥ ददाति तु नरश्चा घ्रस्तत्त्वं भवति चाक्षयं ॥ ५४॥ आमपात्रे यथा
न्यस्तं क्षीरं दधि घृतं मधु ॥ विनाशं पात्रदौर्बल्यात्तन्न तत्पात्रं विधीयते ॥ ५५॥ एवं गां बोऽहि

Rajawade Samshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

२१

वृहस्प० रत्नंपंचवस्त्रमन्नंमहींतिलान॥ अविद्वानप्रतिगृह्णीयात्भस्मीभवतिकाष्टवत॥ ५४॥ श्रो
३ त्रियस्यविप्रस्यक्रियाहीनस्यपार्थिव॥ प्रतिग्राहोनदातव्योनजलेतारयेत्शिलां॥ ५५॥
श्रोत्रियायकुलीनायदरिद्रायपुरंदर॥ शांतायवेदहस्तायदत्तंभवतिचाक्षयं॥ ५६॥ एतेषु
चैवयद्दत्तंदानंप्रेतेषुशक्तितः॥ कुलानुद्धरतेपुंसांदशापूर्वान्दशापरान॥ ५७॥
इतिश्रीवृहस्पतिप्रोक्तंधर्मशास्त्रंच घुर... ॥ ॥लघुवृहस्पतिस्मृतिः॥ छ

१४८

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com